

פרק 13 דיבידנד וריבית בשוק ההון

נכתב ונערך על ידי גילת קרן, רו"ח וחוליאנה חמואל-פל (משפטנית)

תוכן עניינים

עמוד	
203	13.1 שיעור המס החל על דיבידנד
203	13.1.1 יחיד
204	13.1.2 חבר בני אדם
206	13.1.3 מוסד ציבורי
206	13.1.4 תושב חוץ
206	13.1.5 דיבידנד ממפעל מאושר
207	13.1.6 טבלת סיכום - שיעורי המס החלים על הכנסות מדיבידנד
208	13.2 הכנסות ריבית ודמי ניכיון בשוק ההון
208	13.2.1 יחידים תושבי ישראל - הדין החל עם כניסת תיקון 147 החל מ-1 בינואר 2006
208	13.2.2 חברות תושבות ישראל (בין אם חל על החברה חוק התאומים ובין אם לא חל על החברה חוק התאומים)
210	13.3 חיוב הכנסות ריבית בדמי ביטוח לאומי
210	13.4 מיסוי הכנסות ריבית בידי חברה משפחתית/ חברה בית/ חברה שקופה
210	13.5 פטור על הפרשי הצמדה והפרשי שער
211	13.6 הקלות במס לעולים חדשים ותושבים חוזרים
211	13.6.1 כללי
211	13.6.2 הקלות בגין הכנסות פאסיביות - ריבית ודיבידנד
211	13.6.3 הקלות במיסוי לעולים חדשים ותושבים חוזרים לרגל שנות ה-60 למדינת ישראל
212	13.6.4 תיקון 171
212	13.6.5 פטור לתושב חוזר על הכנסה מריבית על פיקדון במטבע חוץ
213	13.6.6 הכנסות מריבית על פיקדון במטבע חוץ בישראל
214	13.7 הוראות מיוחדות לגבי תושב חוץ
214	13.7.1 הכנסות ריבית מפיקדון במטבע חוץ
214	13.7.2 הכנסות ריבית בגין אגרות חוב
215	13.8 פטורים לבעלי הכנסות נמוכות ולגימלאים

תוכן עניינים (המשך)

עמוד

בהקשר זה ראה גם:

68 ניכוי הוצאות מימון בגין הלוואה שיעודה חלוקת דיבידנד - פס"ד פז-גז ופס"ד פי גלילות	5.11
124 אופן הדיווח והעברת הניכוי בגין תשלומי דיבידנד	9.18
186 רווחים ראויים לחלוקה - סעיף 94 לפקודה	12.5
281 חברה נשלטת זרה - CFC	17.8
301 פטורים לתושב חוץ על רווחי הון וריביות	17.16.5
347 חיוב במס על דיבידנד בידי מוסד ציבורי (מלכ"ר)	19.2

13. דיבידנד וריבית בשוק ההון

13.1 שיעור המס החל על דיבידנד

13.1.1 יחיד

א. דיבידנד בגין ניירות שאינם ניירות ערך זרים

החל מיום ה-1.1.2006, שיעור המס החל על הכנסות מדיבידנד בידי יחיד שאינו "בעל מניות מהותי" הינו בשיעור של 20%. שיעור המס החל לגבי הכנסות מדיבידנד בידי יחיד שהיה במועד קבלת הדיבידנד או במועד כלשהו בשנים עשר החודשים שקדמו לו "בעל מניות מהותי" כהגדרתו בסעיף 88, בחבר בני אדם ששילם את הדיבידנד הינו בשיעור של 25%.

"בעל מניות מהותי" מוגדר כמי שמחזיק, במישרין או בעקיפין, לבדו או יחד עם אחר, ב-10% לפחות באחד או יותר מסוג כלשהו של אמצעי השליטה בחבר בני אדם.

"יחד עם אחר" מוגדר - יחד עם קרובו, וכן יחד עם מי שאינו קרובו ויש ביניהם שיתוף פעולה דרך קבע על פי הסכם בעניינים מהותיים של חבר בני האדם, במישרין או בעקיפין.

"קרוב" מוגדר ככל אחד מאלה:

1. בן זוג, אח, אחות, הורה, הורה הורה, צאצא וצאצא של בן הזוג, ובן זוגו של כל אחד מאלה;
2. צאצא של אח או אחות, אח או אחות של הורה;
3. חבר בני אדם שבהחזקת אדם או קרובו, אדם המחזיק בו וחבר בני אדם המוחזק בידי אדם המחזיק בו. לעניין הגדרה זו, "החזקה" - במישרין או בעקיפין, לבד או יחד עם אחר, ב-25% לפחות באחד או יותר מסוג כלשהו של אמצעי השליטה;
4. נאמן כהגדרתו בסעיף 75 לפקודה, לגבי היוצר בנאמנות תושבי ישראל או בנאמנות הדירה וכן נאמן לגבי נהנה בנאמנות נהנה תושב חוץ או בנאמנות לפי צוואה.

"אמצעי שליטה" בחבר בני אדם - כל אחת מאלה:

1. הזכות לרווחים;
2. הזכות למנות דירקטור או מנהל כללי בחברה, או בעלי תפקידים דומים בחבר בני אדם אחר;
3. זכות הצבעה באסיפה כללית בחברה, או בגוף מקביל בחבר בני אדם אחר;
4. הזכות לחלק ביתרת הנכסים לאחר סילוק החובות בעת פירוק;
5. הזכות להורות למי שלו זכות מן הזכויות האמורות בפסקאות (1) עד (4) על הדרך להפעלת זכותו.

ב. דיבידנד מניירות ערך זרים

החל מיום 1 בינואר 2006 הכנסות מדיבידנד שמקורן בניירות ערך זרים חייבות בידי יחיד במס בשיעור של 20%, למעט אם במועד קבלת הדיבידנד או במועד כלשהו במהלך 12 החודשים שקדמו למועד החלוקה, הינו מוגדר כ"בעל מניות מהותי". במקרה זה יחוייב במס בשיעור של 25%.

לעניין זה "נייר ערך זר" הוא כל אחד מאלה:

1. נייר ערך הנסחר בבורסה מחוץ לישראל, או המיועד לפי תשקיף הנפקתו להיסחר כאמור, למעט -

(א) נייר ערך של חברה תושבת ישראל;

(ב) נייר ערך של חברה תושבת חוץ הנסחר גם בבורסה בישראל וגם בבורסה, מחוץ לישראל (מסחר דואלי).

2. עיסקה עתידית בנייר ערך זר הנסחרת בבורסה מחוץ לישראל.

ג. חלוקת רווחים מקרן נאמנות

החל מיום 1 בינואר 2006 שיעור המס החל על הכנסות של יחיד מדיבידנד שמקורו בקרן נאמנות הינו כדלקמן:

1. רווחים שחולקו מקרן נאמנות חייבת פטורים ממס ובלבד שההכנסה בידי היחיד אינה מהווה הכנסה מעסק או ממשלח יד.

2. רווחים שחולקו מקרן נאמנות פטורה חייבים במס בשיעור של 20% ובלבד שההכנסה בידי היחיד אינה מהווה הכנסה מעסק או ממשלח יד.

ד. דיבידנד מחברה משפחתית

דיבידנד המתקבל מחברה משפחתית, אינו חייב במס בידי בעלי המניות ובכפוף לכך שחולק מהכנסות שחויבו במס בתקופה שבה החברה סווגה כחברה משפחתית.

בהקשר זה ראה פרק 2 למדריך המס.

ה. רווחים ראויים לחלוקה - הוראת שעה

במסגרת הוראות חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט-2009 נקבע, בין היתר, כהוראת שעה כי שיעור המס שיחול על הכנסה מדיבידנד בידי יחיד או בידי חברה משפחתית, שמקורו ברווחים ראויים לחלוקה כהגדרתם בסעיף 94(א)(2) לפקודה, אשר נצברו בידי החברה מחלקת הדיבידנד עד ליום 31.12.2002 יהא 12% והכל בכפוף לתנאים מסוימים.

בהקשר זה ראה סעיף 12.5 למדריך המס.

13.1.2 חבר בני אדם

דיבידנד מחברה תושבת ישראל

סעיף 126(ב) לפקודה קובע כי בחישוב הכנסתו החייבת של חבר בני אדם, לא תיכלל הכנסה מחלוקת רווחים או מדיבידנד שמקורם בהכנסות שהופקו או שנצמחו בישראל שנתקבלו במישרין או בעקיפין מחבר בני אדם אחר החייב במס חברות.

לפיכך, הכנסה מדיבידנד שחולק מרווחים שהופקו או נצמחו בישראל בידי חברה תושבת ישראל, לא תתחייב במס.

דיבידנד מחברה תושבת חוץ

חברה תושבת ישראל יכולה לבחור באחד משני מסלולי חיוב במס (במידה ועומדת בתנאים) בגין דיבידנד שקיבלה בגין החזקתה בחברה זרה המחלקת דיבידנד:

(1) חיוב במס בשיעור של 25% על הכנסותיה מדיבידנד שנתקבל מחברה זרה וקבלת זיכוי בגין מס שנוכה במקור;

או

(2) חיוב במס חברות רגיל וקבלת זיכוי בגין מס שנוכה במקור וזיכוי עקיף בגין מס החברות ששולם בחו"ל בגין ההכנסה ממנה חולק הדיבידנד.

החלופה השנייה אפשרית רק במידה וההחזקה בחברה הזרה הינה בשיעור של 25% ומעלה, ובמקרה בו הזיכוי מתבקש לגבי מיסים אשר שולמו ברמת חברת נכדה בחו"ל אזי נדרש כי החברה הבת תחזיק בחברה הנכדה בשיעור של 50% לפחות מאמצעי השליטה. הזיכוי העקיף מתקבל רק עד רמה של חברת בת זרה וחברה נכדה זרה.

במסגרת תיקון 169 לפקודה הוסף סעיף 126א כהוראת שעה. במסגרת הסעיף נקבע כי הכנסתה החייבת של חברה מדיבידנד שמקורו מחוץ לישראל, ששילם לה חבר בני אדם תושב חוץ, ושהתקבל בידה בישראל בשנת המס 2009, יהא חייב בשיעור של 5% וזאת בהתקיים כל התנאים הבאים:

(א) השימוש בישראל נעשה במהלך שנת המס 2009 או בתוך שנה אחת מיום קבלת הדיבידנד בפועל, לפי המאוחר (להלן: "התקופה המזכה").

יודגש כי במסגרת סעיף 126א(ו) לפקודה נקבע כי במידה והוכיחה מקבלת הדיבידנד כי עשתה שימוש בישראל בסכום כלשהו במהלך התקופה המזכה, חזקה כי השימוש בישראל באותו סכום נעשה מתוך הכנסתה מדיבידנד וזאת אף אם אותה הכנסה התקבלה אצל החברה לאחר שעשתה שימוש כאמור.

(ב) החברה מקבלת הדיבידנד אינה חברת בית, חברה משפחתית או חברה שקופה.

לעניין זה "שימוש בישראל" - שימוש שהוא אחד מאלה, למעט תשלום, במישרין או בעקיפין, ליחיד שהוא בעל שליטה בחברה מקבלת הדיבידנד:

(1) תשלום לתושב ישראל בעד שירותים שנתן בישראל או בעד עבודה שביצע בישראל;

(2) תשלום בעד רכישה או שכירות של נכסים שהשימוש בהם יהיה בישראל, וכן תשלומים לתושב ישראל בעד רכישה או שכירות של נכסים; לעניין זה, "נכס" - למעט נייר ערך כהגדרתו בסעיף 88;

(3) תשלום לשם השבחה או החזקה של נכסים בישראל;

(4) השקעה במחקר ופיתוח בישראל;

(5) פירעון חוב לתושב ישראל, ואם פירעון החוב הוא לחבר בני אדם קרוב - בתנאי שאותו חבר בני אדם יעשה בכספי פירעון החוב שימוש בישראל;

(6) תשלום ריבית, דמי ניכיון או הפרשי הצמדה על איגרת חוב הנסחרת בבורסה בישראל, וכן רכישה בידי החברה מקבלת הדיבידנד של איגרת חוב כאמור שהונפקה על ידה;

(7) הפקדת פיקדון בישראל, בתאגיד בנקאי שהוא תושב ישראל, במשך שנה אחת לפחות (בהגדרה זו - תקופת הפיקדון), או רכישת ניירות ערך הנסחרים בבורסה בישראל והחזקתם במשך שנה אחת לפחות (בהגדרה זו - תקופת החזקה); לעניין זה -

(א) יראו נייר ערך כאילו הוחזק בכל תקופת החזקה גם אם נמכר לפני תום התקופה האמורה, אם במלוא התמורה ממכירתו נרכש נייר ערך אחר הנסחר בבורסה בישראל אשר הוחזק במשך יתרת תקופת החזקה;

(ב) הופקד סכום מסוים בפיקדון כאמור בפסקה זו למשך תקופה הקצרה מתקופת הפיקדון ונרכשו והוחזקו ניירות ערך כאמור בפסקה זו, באותו סכום, למשך תקופה הקצרה מתקופת החזקה, יראו כאילו נעשה שימוש בישראל לפי פסקה זו בסכום האמור, אם התקופה המצטברת של ההפקדה והחזקה כאמור היא שנה אחת לפחות;

(8) תשלום דיבידנד לחברה תושבת ישראל, ובלבד שאותה חברה תעשה בו שימוש בישראל.

יובהר כי על פי הוראות חוזר מס הכנסה 2/2009, על סכום הדיבידנד להתקבל בפועל במזומן בישראל בשנת 2009, ולפיכך "דיבידנד בעין" לא ייכלל במסגרת "הכנסה מדיבידנד" לעניין סעיף 126א לפקודה. מה"הכנסה מדיבידנד" תמועט הכנסה מדיבידנד שמקורו ברווחים שלולא היו

מחולקים לחברה, היו נחשבים כ"רווחים שלא שולמו" כהגדרתם בסעיף 75 לפקודה. כלומר, יש לבחון את מקור הדיבידנד גם בשרשרת חברות ולוודא האם לולא חולק היה חייב במס לפי סעיף 75 לפקודה. מטרת הוראה זו הינה למנוע הטבה במס גם על רווחים שמימלא היו מיוחסים לבעל השליטה (החברה) ומחוייבים במס בישראל גם לולא חולקו בפועל.

דיבידנד בידי חברה משפחתית

דיבידנד בידי חברה משפחתית חייב במס בשיעור של 20%, ואולם אם היה הנישום כמשמעותו בסעיף 64 א "בעל מניות מהותי", במישרין או בעקיפין, בחברה ששילמה את הדיבידנד, יהא הדיבידנד חייב במס בשיעור של 25%.

13.1.3 מוסד ציבורי

על פי סעיף 9(2) לפקודה, הכנסה מדיבידנד בידי מוסד ציבורי, רשות מקומית וקופת גמל פטורה ממס.

הפטור איננו חל על הכנסה מדיבידנד ששולמה לגופים הנ"ל על ידי חבר בני אדם המנהל עסק בשליטתם. במקרה זה יחוייב הדיבידנד במס בשיעור של 20%.

13.1.4 תושב חוץ

החל מ-1 בינואר 2006 תושב חוץ חייב במס בישראל בגין הכנסות מדיבידנד שחולקו מרווחים שהופקו או נצמחו בישראל, בשיעור של 20%, למעט אם במועד קבלת הדיבידנד או במועד כלשהו במהלך 12 החודשים שקדמו למועד החלוקה, הינו מוגדר כ"בעל מניות מהותי", במקרה זה יחוייב במס בשיעור של 25%.

שיעור המס בגין דיבידנד כמפורט לעיל, כפוף להוראות האמנה למניעת כפל מס, במידה וקיימת עם מדינת התושבות של תושב החוץ.

13.1.5 דיבידנד ממפעל מאושר

דיבידנד שנתקבל ממפעל מאושר יחוייב במס בשיעור של 15% בלבד בידי מקבלו, הן אם נתקבל בידי יחיד תושב ישראל או תושב חוץ והן אם נתקבל בידי חברה תושבת ישראל או תושבת חוץ.

13.1.6 טבלת סיכום - שיעורי המס החלים על הכנסות מדיבידנד

להלן טבלה המציגה את שיעורי המס על הכנסות מדיבידנד ובכפוף לאמור לעיל. הטבלה משווה את הדין שהיה קיים ערב תיקון 147 אל מול הדין לאחר כניסת תיקון 147 (החל מ-1 בינואר 2006).

החל מ-1.1.2006	מקור חלוקת הדיבידנד	זהות המקבל
20% או 25% - אם הינו "בעל מניות מהותי"	דיבידנד מחברה ישראלית או מחברה זרה שאינה נסחרת	יחיד תושב ישראל
20% או 25% - אם הינו "בעל מניות מהותי"	נייר ערך זר	
15% אין חיוב	מפעל מאושר חברה משפחתית ¹	
פטור בכפוף לכך שההכנסות ממנו חולק הופקו או נצמחו בישראל ושנתקבלו מחברה החייבת במס חברות	דיבידנד מחברה ישראלית	חברה
25% + זיכוי ישיר או מס חברות ³ + זיכוי עקיף + זיכוי ישיר	דיבידנד מחברה זרה (נסחרת או לא נסחרת) ²	
15%	מפעל מאושר	
פטור על פי 9(2) או 20%		מוסד ציבורי וקופת גמל
20% ³ או 25% - אם הינו "בעל מניות מהותי"	דיבידנד מחברה תושבת ישראל	תושב חוץ
20% או 25% - אם "בעל מניות מהותי"		חברה משפחתית

¹ מהכנסות שחולקו בתקופה בה החברה חוייבה במס כ"חברה משפחתית".

² לעניין ההטבה הקיימת בשנת המס 2009 ראה סעיף 13.1.2 לעיל.

³ בכפוף להוראות אמנה למניעת כפל מס.

13.2 הכנסות ריבית ודמי ניכיון בשוק ההון

13.2.1 יחידים תושבי ישראל - הדין החל עם כניסת תיקון 147 החל מ-1 בינואר 2006

ככלל, הכנסות ריבית ודמי ניכיון מנכס הצמוד במלואו למדד המופקות החל מ-1 בינואר 2006 בידי יחיד, מתחייבות במס בשיעור של 20%.

לעניין זה מוגדר "מדד" הינו מדד המחירים לצרכן, וביחס לנכס שערכו צמוד למטבע חוץ או שהוא נקוב במטבע חוץ - שער המטבע.

על ריבית מנכס שאינו צמוד למדד, או שהוא צמוד בחלקו לשיעור עליית המדד, כולו או חלקו, או שאינו צמוד למדד עד לפדיון או עד להחזר, יחול מס בשיעור של 15%.

עם זאת יחיד יהיה חייב במס בהתאם לשיעור המס השולי החל לגבי הכנסתו אם התקיים אחד מאלה:

א. הריבית היא הכנסה לפי סעיף 12(1) או שהיא רשומה בספרי חשבונותיו או שהיא חייבת ברישום כאמור.

ב. נתבעו הוצאות ריבית והפרשי הצמדה בגין הנכס שבשלו משולמת הריבית.

ג. היחיד הוא עובד בחבר בני האדם ששילם את הריבית, או שהוא נותן לו שירותים או מוכר לו מוצרים, או שיש לו יחסים מיוחדים אחרים עמו, אלא אם כן הוכח להנחת דעתו של פקיד השומה ששיעור הריבית נקבע בתום לב ובלי שהושפע מקיומם של יחסים כאמור בין היחיד לבין חבר בני האדם.

ד. הריבית שולמה מקרן השתלמות לפני שחלפו התקופות האמורות בסעיף 9(16א) או (16ב), או ששולמה מקופת גמל לתגמולים וחלו עליה הוראות סעיף 3(ד).

ה. הכנסות מריבית שמקבל "בעל מניות מהותי" מחברה בשליטתו.

ו. מתקיים תנאי אחר שקבע שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת.

לעניין שיעורי המס שחלו לפני ה-1 בינואר 2006 וכן הוראות המעבר ביחס לתוכניות חיסכון ופקדונות שנפתחו לפני ה-1 בינואר 2006, ראה התייחסותינו במדריך המס לשנת 2009.

13.2.2 חברות תושבות ישראל

(בין אם חל על החברה חוק התאומים ובין אם לא חל על החברה חוק התאומים)

(1) הדין החל לאחר הרפורמה ותיקון 147

עם כניסת הרפורמה והמעבר למיסוי על בסיס פרסונלי, דהיינו הרחבת רשת המס על הכנסותיהם החייבות של תושבי ישראל, לגבי הכנסות שהופקו או נצמחו מחוץ לישראל ועימה ביטול עילת החיוב במס על בסיס "נתקבלה" הרי שהכנסות ריבית שהופקו או נצמחו בחו"ל ימוסו בהתאם לסעיף 126 לפקודה, דהיינו מס חברות בשיעור רגיל. דין זהה חל החל מ-1 בינואר 2006, יום כניסתו לתוקף של תיקון 147.

(2) טבלה מרכזת

להלן טבלה המרכזת את שיעורי המס על הכנסות ריבית והשוואת הדין הקיים ערב תיקון 147 אל מול הדין לאחר כניסת תיקון 147 לתוקף מיום 1 בינואר 2006:

מקבל הריבית		
חברה תושבת ישראל	יחיד תושב ישראל	
לאחר תיקון 147	לאחר תיקון 147	
מס חברות על פי שיעורי המס בשנה הרלוונטית (5)	20% (4)(3)(2)(1)	ריבית ריאלית באפיקי השקעה צמודי מדד או מט"ח בתאגידים בנקאיים ובניירות ערך נסחרים
מס חברות על פי שיעורי המס בשנה הרלוונטית (5)	15% (4)(3)(2)(1)	ריבית ריאלית באפיקי השקעה שאינם צמודים למדד בתאגידים בנקאיים ובניירות ערך נסחרים
מס חברות על פי שיעורי המס בשנה הרלוונטית (5)	15% (לא צמודים) 20% (צמודים) (4)(3)(2)	ריבית מאפיקי השקעה חוץ בנקאיים או שאינם נסחרים בבורסה או בשוק מוסדר צמודים למדד או לא צמודים
מס חברות על פי שיעור המס בשנה הרלוונטית (5)	20% (4)	ריבית בגין השקעה בני"ע זר

הערות:

(1) לגבי ריבית שנצמחה או שנצברה, שמקורה באג"ח, בפקדונות ובתוכניות חסכון שנפתחו לפני ה- 8/5/2000 מיום פתיחתן ועד ל"תחנת היציאה הראשונה", יחולו הוראות הדין טרם הרפורמה.

"תחנת היציאה הראשונה" - המועד שבו ניתן היה למשוך כספים מתוכנית החסכון או הפיקדון (גם אם לא נמשך בפועל באותו מועד) לאחר ה- 1.1.2003, מבלי שהמשיכה תהא כרוכה בהרעת תנאי החסכון, כפי שהוגדר בתנאי תוכנית החסכון או הפיקדון.

(2) הוראות תיקון 147 יחולו רק על ריבית ודמי נכיון שנצמחו מיום 1.1.2006.

יחול שיעור מס של 20% לגבי תשלומים ששולמו לקופת גמל החל מיום 1.1.2006, וכן על ריבית מתוכניות חיסכון ופיקדונות שאושרו ונפתחו לפני פרסום החוק, שהופקה או נצמחה לאחר המועד שבו ניתן היה למשוך סכומים מהתכנית או מהפיקדון, בלי שהמשיכה תהא כרוכה בהרעת תנאי החיסכון. מכך עולה כי לגבי תוכניות חיסכון שנפתחו לפני ה-1.1.2006, תחויב הריבית במס בשיעור של 15% בלבד עד מועד זה.

(3) חישוב סכום הריבית שנצברה מיום ה-1.1.2006, יבוצע באופן לינארי על פי היחס שבין התקופה שמיום ה-1.1.2006 עד לתום התקופה שבשלה נצברה הריבית, לבין התקופה שמיום בו החלה צבירת הריבית עד יום סיום תקופת צבירת הריבית.

(4) יחיד יהיה חייב על הכנסה מריבית בשיעור הקבוע בסעיף 121 לפקודה (המס השולי) במקרים הבאים:

א. הריבית הינה הכנסה מעסק בידי מקבלה או שהיא רשומה או שקיימת חובה לרשמה בספרי חשבונותיו;

ב. היחיד תבע ניכוי הוצאות ריבית והפרשי הצמדה כנגד הכנסת הריבית;

- ג. היחיד הינו "בעל מניות מהותי" בחבר בני האדם ששילם את הריבית;
- ד. קיימים יחסי עובד-מעביד או יחסי ספק-לקוח או שקיימים יחסים מיוחדים אחרים בין משלם הריבית למקבלה, אלא אם הוכח אחרת להנחת דעתו של פקיד השומה ששיעור הריבית נקבע בתום לב מבלי שהושפע מקיומם של יחסים מיוחדים כאמור;
- ה. הריבית שולמה מקרן השתלמות לפני התקופות האמורות בסעיף 9(א16) או (ב16) או ששולמה מקופת גמל לתגמולים וחלו עליה הוראות סעיף 3(ד) לפקודה.
- (5) במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט-2009 נקבע כי שיעורי מס החברות יהיו כדלקמן: 2009-26%, 2010-25%, 2011-24%, 2012-23%, 2013-22%, 2014-21%, 2015-20% וב-2016 ואילך-18%.

13.3 חיוב הכנסות ריבית בדמי ביטוח לאומי

לעניין השינויים שחלו בחוק הביטוח הלאומי בכל הקשור למיסוי הכנסות פאסיביות, ראה התייחסתנו בפרק 23 למדריך המס.

13.4 מיסוי הכנסות ריבית בידי חברה משפחתית/ חברת בית/ חברה שקופה

בועדת פסיקה מיום 19/4/2004, נקבע שחברה משפחתית, חברת בית וחברה שקופה, כמו כל חברה, מחוייבות לנהל ספרים ולהכין דוחות חשבונאים מכוח חוק החברות, ולכאורה חובה זו שוללת, במקרים מסויימים, שיעורי מס מופחתים מקום בו קיים תנאי "אי רישום בפנקסי חשבונות".

נציבות מס הכנסה תפרש את התנאי כאמור באופן כזה שהוא יחול רק מקום בו לחברה יש עסק, שאז חובת ניהול הספרים נובעת גם מסעיף 130 לפקודת מס הכנסה, גם אם הפקדונות וקרנות הנאמנות מנותקים מן העסק.

לפיכך הזכאות לשיעור מס מופחת תחול במצבים הבאים באופן הבא:

1. חברה משפחתית/ חברת בית/ חברה שקופה שאין לה עסק - היחיד בעל המניות יהיה זכאי לשיעור מס מופחת בשל הריבית מהפיקדון הבנקאי וההכנסות מקרן הנאמנות.
2. חברה משפחתית/ חברת בית / חברה שקופה שיש לה עסק - היחיד בעל המניות לא יהיה זכאי לשיעור מס מופחת בשל ריבית בנקאית וקרנות נאמנות.

הנציבות תבחן האם ישנם מקרים נוספים בחקיקת המס שיש להחלטה זו השלכה.

בהקשר זה ראה פרק 2 למדריך המס.

13.5 פטור על הפרשי הצמדה והפרשי שער

סעיף 9(13) לפקודה, עד לרפורמה במס, דן בפטור על הפרשי הצמדה על מילוות מועדפים. בשנת 2003 תוקן הסעיף במסגרת הרפורמה, וקבע כי יחול פטור על הפרשי הצמדה בידי יחיד על פיקדון בנקאי או על תוכנית חיסכון, שאינם הכנסה מעסק (סעיף 12(1) לפקודה), למעט הפרשי הצמדה חלקיים.

תקנות מס הכנסה (קביעת הפרשי הצמדה חלקיים), התשס"ג-2003, מגדירים כי הפרשי הצמדה חלקיים הינם כל אחד מאלה:

1. הפרשי הצמדה המחושבים על חלק מסכום או חלק מחוב;
2. הפרשי הצמדה המחושבים לפי חלק משיעור עליית המדד;
3. אותו חלק מהפרשי הצמדה העולה על שיעור עליית המדד;

4. הפרשי הצמדה המחושבים על חלק מתקופה שבה נצבר חוב או על חלק מהתקופה מאז שנוצרה התביעה.

הפטור ממס בגין הפרשי הצמדה משמעותו, חיוב במס של הריבית הריאלית בלבד. לאור הגדרת הפרשי הצמדה, לא יחול הפטור ממס לגבי הפרשי הצמדה שאינם למדד המחירים לצרכן או לשער המטבע.

בתיקון 147 תוקן הסעיף פעם נוספת, כך שבעקבות התיקון, יחול הפטור על הכנסות מהפרשי הצמדה שקיבל יחיד בגין נכס (לאו דווקא בגין פיקדון בנקאי או תוכנית חיסכון) ובלבד שאינם הכנסה מעסק (סעיף 12(1) לפקודה), היחיד לא תבע ניכוי הוצאות ריבית או הפרשי הצמדה בשל הנכס ולמעט הפרשי הצמדה חלקיים. הוראות הסעיף לא יחולו על נכס שהוא חשבון בקופת גמל.

13.6 הקלות במס לעולים חדשים ותושבים חוזרים

13.6.1 כללי

תיקונים 132 ו-134 לפקודת מס הכנסה החליפו את שיטת המיסוי הטריטוריאלית אשר היתה נהוגה בישראל וקבעו תחתיה שיטת מיסוי פרסונלית. שינוי זה הכניס לרשת המס הכנסות שהיו עד כה מחוץ לבסיס המס בישראל. הדבר משמעותי במיוחד בכל הנוגע להכנסות פסיביות שמקורן מחוץ לישראל, אשר ערב התיקון חויבו במס רק אם התקבלו בישראל לראשונה.

במסגרת התיקונים נקבעו הקלות המתייחסות להכנסות שמקבלים מי שהיו לתושבי ישראל לראשונה (להלן: "תושב חדש") ותושבים חוזרים מנכסים בחו"ל שהיו בבעלותם טרם עלייתם לישראל. תושב חוזר הוא יחיד אשר חזר לישראל לאחר ששהה דרך קבע מחוץ לישראל במשך שלוש שנים רצופות לאחר שחדל להיות תושב ישראל (להלן: "תושב חוזר").

להלן סקירת ההקלות המתייחסות לתושבים חדשים ותושבים חוזרים, בעקבות תיקונים 132, 134, 147, 168 ותיקון 171 בנושאי דיבידנד וריבית בשוק ההון.

13.6.2 הקלות בגין הכנסות פאסיביות - ריבית ודיבידנד

עד תיקון 147 נקבעה, במסגרת סעיף 14 לפקודה, הקלה לתושב חדש למשך חמש שנים (תקופה זו הוארכה (ראה סעיף 13.6.3 להלן) מהמועד בו היה לתושב ישראל לראשונה. במסגרת הסעיף הוענק פטור ממס על הכנסות מריבית, דיבידנד (וכן על קיצבה, תמלוגים ודמי שכירות), שאינן הכנסות מעסק, ואשר מקורן בנכסים מחוץ לישראל אשר היו לו לפני שהיה לתושב ישראל ושנותרו בידיו לאחר שהיה לתושב ישראל.

הוראות סעיף זה יחולו גם על הכנסות של יחיד שהינו תושב חוזר.

הספירה היא של שנים קלנדריות ולא של שנות מס. פטור שיש לתת לחלק משנת מס יחושב באופן יחסי על פי חלק השנה בה היה זכאי התושב החדש לפטור, אלא אם ניתן לזהות בוודאות את מועד הפקת ההכנסה.

13.6.3 הקלות במיסוי לעולים חדשים ותושבים חוזרים לרגל שנות ה-60 למדינת ישראל

ביום 14 באוגוסט 2008, אישרה הועדה לקליטת עליה של הכנסת לקריאה שניה ושלישית את התיקון לפקודת מס הכנסה (להלן: "תיקון 168") הכולל רפורמה רחבה, המעניקה הטבות והקלות במס לעולים חדשים ולתושבים חוזרים.

הצעת החוק שאושרה מרחיבה, מפשטת ומפרטת שורת הקלות ממס ומדיווח, שיחולו על עולים חדשים ותושבים חוזרים שישווגו כעולים לצרכי מס הכנסה, ביחס להכנסותיהם שמופקות מחוץ לישראל כמפורט להלן:

פטור ממס לתקופה של 10 שנים בגין הכנסות מריבית ומדיבידנד – יחיד שהיה תושב ישראל לראשונה ו"תושב חוזר ותיק" (ראה הגדרה להלן) יהיו פטורים ממס במשך 10 שנים מהמועד שהיו לתושבי ישראל על הכנסותיהם מריבית ומדיבידנד (וכן על הכנסות מעסק, מקיצבה,

מתמלוגים, ומדמי שכירות) שהופקו או שנצמחו מחוץ לישראל או שמקורן בנכסים מחוץ לישראל. ביחס ל"תושב חוזר" נותרה תקופת ההטבות למשך 5 שנים ולא הוארכה ל-10 שנים. לעניין זה הוגדר "תושב חוזר ותיק" – "יחיד ששב והיה לתושב ישראל לאחר שהיה תושב חוץ במשך 10 שנים רצופות לפחות".

לפירוט הקלות נוספות שנקבעו במסגרת תיקון 168, ראה התייחסותנו בפרק 17 למדריך המס.

עוד יודגש כי במסגרת תיקון 168 נקבעה תקופת הסתגלות בת שנה אחת ממועד הגעתו ארצה של היחיד, אשר בה, לבקשתו לא ייחשב תושב ישראל לצרכי מס הכנסה. לאחר תקופת הסתגלות זו, יוכל היחיד לקבל החלטה מושכלת לגבי מקום מושבו.

13.6.4 תיקון 171

במסגרת תיקון 171 לפקודה נקבע כי שר האוצר רשאי להאריך את התקופות המפורטות להלן, כולן או חלקן, לגבי יחיד שהיה לתושב ישראל לראשונה או תושב חוזר ותיק לתקופה שלא תעלה על עשר שנות מס, ובלבד שאותו יחיד ביצע השקעה משמעותית בישראל שיש בה כדי לקדם יעדים לאומיים הנוגעים למשק המדינה, בתוך שנתיים מהמועד שהיה לתושב ישראל לראשונה או לתושב חוזר ותיק, לפי העניין, או בתוך שנתיים מיום כניסתו לתוקף של תקנות לפי פסקה זו, לפי המאוחר מביניהם.

(א) תקופת הפטור בגין הכנסות מריבית ומדיבידנד בידי יחיד שהיה תושב ישראל לראשונה ו"תושב חוזר ותיק" – לאור קיומו של פטור קיים ל-10 שנים, הרי שמשמעות הארכה כאמור הינה פטור בידי יחידים כאמור של עד 20 שנים.

(ב) הגדרתו של חבר בני אדם תושב ישראל בסעיף 1 לפקודה

(ג) התקופה האמורה בפסקה (2) להגדרה "חברת משלח יד זרה", ובהגדרה "הכנסה של בעלי המניות תושבי ישראל", שבסעיף 5(ה) לפקודה

(ד) התקופה האמורה בהגדרה "תושב ישראל" שבסעיף 75(א)(15);

(ה) התקופה האמורה בסעיף 75טז(א)1 ו-1(ג)(2)(א) לעניין חובת הגשת הודעה בידי יוצר בנאמנות;

(ו) התקופה האמורה בסעיף 97(ב)1 לפקודה בדבר תקופת הפטור הקיימת בידי יחיד שהיה לתושב ישראל לראשונה ותושב חוזר ותיק בגין רווח הון ממכירת נכס שהיה לאותו יחיד מחוץ לישראל;

(ז) תקופת הפטור הקיימת בידי יחיד שהיה לתושב ישראל לראשונה או תושב חוזר ותיק בגין הגשת דוח כאמור בסעיף 131 לפקודה;

(ח) התקופה האמורה בסעיף 135(1)(ב).

יובהר כי שר האוצר רשאי לקבוע תקופות הארכה שונות, בהתחשב בין השאר, בסוג ההשקעה, בהיקפה ובמיקומה הגאוגרפי, והכל בתנאים ובתיאומים שיקבע. יודגש כי נכון לכתיבת שורות אלו טרם פורסמו תקנות בעניין זה.

13.6.5 פטור לתושב חוזר על הכנסה מריבית על פיקדון במטבע חוץ

על מנת שלא ייווצר מצב בו יהיה לתושב חוזר תמריץ להשאיר את כספו מחוץ לישראל, בכדי ליהנות מהפטור הקבוע בסעיף 14, הוחלט להעניק פטור גם על ריבית שמקורה בסכומים אותם הפקיד התושב החוזר בפיקדון מט"ח בישראל, בכפוף לתנאים שיפורטו להלן.

צו מס הכנסה (פטור ממס לתושב חוזר על הכנסה מריבית על פיקדון במטבע חוץ), התשס"ד-2003, מעניק פטור ממס לתושב חוזר למשך חמש שנים על הכנסותיו מריבית בגין פקדון במטבע חוץ בתאגיד בנקאי בהתקיים התנאים הבאים:

1. הכספים הופקדו בפיקדון במטבע חוץ בתאגיד בנקאי.
 2. בפיקדון הופקדו רק סכומי כסף שהיו לתושב החוזר מחוץ לישראל, אשר נוצרו בתקופת שהותו מחוץ לישראל ובתנאי שמקורם אינו ממכירת נכסים בישראל, שחל במכירתם סעיף 89(ב) לפקודה.
 3. לא חלפו 5 שנים מיום שהיה לתושב חוזר.
 4. הסכומים הופקדו בפיקדון בתוך 90 ימים מיום העברת הכסף לישראל, לאחר שהיה לתושב חוזר או בעת שהיה תושב חוץ.
 5. ההכנסה מריבית אינה הכנסה מעסק או ממשלח יד בידי התושב החוזר, ואינה רשומה בפנקסי חשבונותיו ואינה חייבת ברישום כאמור.
 6. הפיקדון לא שימש למתן הלוואה או כבטוחה להלוואה שנתן התאגיד הבנקאי לקרובו של התושב החוזר.
 7. הריבית משולמת בעבור התקופה שבה זכאי התושב החוזר לפטור על פי תקנות אלו.
 8. התושב החוזר הצהיר בפני התאגיד הבנקאי בתוך 14 ימים ממועד הפקדת הסכומים בפיקדון (בטופס 2409), על היותו תושב חוזר ועל זכאותו לפטור.
- הוראות אלו חלות על הכנסה מריבית המשתלמת מיום 1.1.2003 ואילך. לגבי פיקדון של תושב חוזר שחלו עליו הוראות צו מס הכנסה (פטור ממס על הכנסה מריבית על פיקדון חופשי במטבע חוץ), התש"ל-1970, לפני ה-1.1.2003, יחול הפטור ממס עד תום שנת 2007 או עד תום 10 שנים מיום שהיה לתושב חוזר, לפי המוקדם, אם הצהיר בפני פקיד השומה (בטופס 2409) על היותו תושב חוזר עד ליום 27.1.2004.
- על פי חוזר מס הכנסה 2/2005 תושב חוזר אשר לא הצהיר במועדים כאמור בפני התאגיד הבנקאי, מסיבה מוצדקת להנחת דעתו של פקיד השומה, יוכל לתבוע את הפטור ממס במסגרת הדוח השנתי ולצרף את ההצהרה כאמור.

13.6.6 הכנסות מריבית על פיקדון במטבע חוץ בישראל

לפי צו מס הכנסה (פטור ממס על הכנסה מריבית על פיקדון במטבע חוץ), התשס"ג-2002 יוענק פטור לתושב חדש למשך 20 שנה על הכנסה מריבית על פיקדון במטבע חוץ. הפטור חל על הפקדות במטבע חוץ בתאגיד בנקאי בישראל בהתקיים התנאים הבאים:

1. הכספים הופקדו בפיקדון במטבע חוץ בתאגיד בנקאי, לזמן קבוע שלא יפחת משלושה חודשים.
2. בפיקדון הופקדו רק סכומי כסף שהיו לתושב החדש מחוץ לישראל לפני שהיה לתושב ישראל.
3. לא חלפו 20 שנים מיום שהיה לראשונה תושב ישראל.
4. ההכנסה מריבית אינה הכנסה מעסק או ממשלח יד בידי התושב החדש, אינה רשומה בפנקסי חשבונותיו ואינה חייבת ברישום כאמור.
5. הפיקדון לא שימש למתן הלוואה או כבטוחה להלוואה שנתן התאגיד הבנקאי לקרובו של התושב החדש או לחבר בני אדם שהתושב החדש הוא בעל שליטה בו, אם הם תושבי ישראל.

6. הסכומים הופקדו בפקדון בתוך 90 ימים מיום העברת הכסף לישראל.
7. התושב החדש הצהיר בתוך 14 ימים ממועד פתיחתו לראשונה של הפיקדון (בטופס 2402), על היותו יחיד שהיה לתושב ישראל לראשונה.
- הוראות אלו חלות על הכנסה מריבית המשתלמת מיום 1.1.2003 ואילך.
- צו זה ביטל את צו מס הכנסה (פטור ממס על הכנסה מריבית על פיקדון חופשי במטבע חוץ), התש"ל-1970.

13.7 הוראות מיוחדות לגבי תושב חוץ

13.7.1 הכנסות ריבית מפיקדון במטבע חוץ

צו מס הכנסה (פטור ממס על פיקדון תושב חוץ), התשס"ג-2002, פוטר ממס ריבית על פיקדון במטבע חוץ המשתלמת לתושב חוץ, החל מיום 1.1.03 ואילך. יודגש כי הפטור האמור חל על פיקדון במטבע חוץ שמקורו בכספים שהובאו מחוץ לישראל.

הפטור יינתן אם התקיימו התנאים המצטברים הבאים:

1. הפיקדון הינו במטבע חוץ אצל החשב הכללי או בתאגיד בנקאי.
2. הפיקדון אינו רשום בספרי מפעל הקבע של תושב החוץ בישראל ואינו חייב ברישום כאמור, וההכנסה מריבית אינה הכנסה מעסק או ממשלח יד בידי.
3. לתושב החוץ אין שותפים בפיקדון שאינם תושבי חוץ.
4. תושב החוץ הצהיר (בטופס 2402) על היותו תושב חוץ עד תחילת שנת המס או 14 יום ממועד פתיחת הפיקדון, כמאוחר. הוראה זו תחול מיום 1.1.2003. (לגבי פיקדון שנפתח לפני 1.1.03, יצהיר תושב החוץ עד ליום 1.1.04).
5. הפיקדון לא שימש למתן הלוואה או כבטוחה להלוואה שנתן התאגיד הבנקאי לקרובו של תושב החוץ או לחבר בני אדם שתושב החוץ בעל שליטה בו (כהגדרתו בסעיף 32(9) לפקודה), אם הם תושבי ישראל.

יש לציין כי סעיף 68א שהוסף במסגרת הרפורמה, קובע כי חבר בני אדם תושב חוץ לא יהא זכאי להטבה במס, הנחה או פטור בשל היותו תושב חוץ אם תושב ישראל הוא בעל שליטה בו או הנהנה, במישרין או בעקיפין, ל-25% או יותר מההכנסות או מהרווחים של תושב החוץ. בעל שליטה הוגדר כבעל מניות המחזיק במישרין או בעקיפין, לבד "יחד או אחר" למעלה מ-25% באחד או יותר מאמצעי השליטה.

13.7.2 הכנסות ריבית בגין אגרות חוב

בתיקון 169, הוסף סעיף 9(15ד) לפקודה הקובע פטור ממס בעבור ריבית, דמי ניכיון, או הפרשי הצמדה המשולמים לתושב חוץ על אגרת חוב הנסחרת בבורסה בישראל, שהנפיק חבר בני אדם תושב ישראל, ובלבד שההכנסה אינה במפעל קבע של תושב החוץ בישראל.

לעניין זה נקבע כי "תושב חוץ" הוא מי שהוא תושב חוץ ביום קבלת הריבית, דמי הניכיון או הפרשי הצמדה לפי העניין למעט אחד מאלה:

- (1) בעל מניות מהותי כהגדרתו בסעיף 88 לפקודה בחבר בני האדם המנפיק;
- (2) חבר בני אדם שבהחזקת אדם או קרובו, אדם המחזיק בו וחבר בני אדם המחזיק בידי אדם המחזיק בו. לעניין הגדרה זו, "החזקה"- במישרין או בעקיפין, לבד או יחד עם אחר, ב-25% לפחות באחד או יותר מסוג כלשהו של אמצעי השליטה;

(3) מי שעובד בחבר בני האדם המנפיק, נותן לו שירותים, מוכר לו מוצרים, או שיש לו יחסים מיוחדים אחרים עימו, אלא אם כן הוכח להנחת דעתו שלפקיד השומה ששיעור הריבית או דמי הניכיון, לפי העניין, נקבע בתום לב ובלי שהושפע מקיומם של יחסים כאמור בין תושב החוץ לבין חבר בני האדם המנפיק.

התיקון יחול על ריבית, דמי ניכיון והפרשי הצמדה המשולמים החל מ-1.1.2009 ואילך.

13.8 פטורים לבעלי הכנסות נמוכות ולגמלאים

בעלי הכנסות נמוכות - יחיד שהכנסתו והכנסת בן זוגו בשנת המס לא עלתה על 55,680 ש"ח (להלן: "התקרה המוטבת") (בשנת 2008) זכאי לניכוי מיוחד בסך 8,760 ש"ח (בשנת 2009) לשנה כנגד הכנסה מריבית על פיקדונות בנקאיים ובתכניות חיסכון.

אם עלתה ההכנסה על האמור, יהא זכאי היחיד ל"ניכוי מתואם" - ניכוי בגובה הניכוי המיוחד לאחר שהופחת ממנו הסכום שבו עלתה ההכנסה החייבת על התקרה המוטבת.

גמלאים - תא משפחתי שבו אחד מבני הזוג הגיע לגיל פרישת חובה, כמשמעותו בחוק גיל פרישה, התשס"ד-2004 (להלן: "גיל פרישה") וביום 1.1.2003 מלאו לאחד מהם 55 שנים זכאי לניכוי נוסף בסך של 8,160 ש"ח ב-2008.

תא משפחתי שבו שני בני הזוג הגיעו לגיל פרישת חובה, וביום ה-1.1.2003 מלאו להם 55 שנים, יהיה זכאי במקום הניכוי המוזכר לעיל, לניכוי בסך של 12,840 ש"ח בשנת 2008, מהכנסתו מריבית אך לא יותר מסך הכנסתו מריבית.

כמו כן מוענק פטור ממס בגין 35% מסכום "הריבית המזכה" ליחיד שהגיע לגיל פרישה או שכן זוגו הגיע לגיל פרישה, ובלבד שביום 1.1.2003 מלאו להם 55 שנים. סכום "הריבית המזכה" יחשב כנמוך מבין ההכנסה מריבית או ההפרש שבין הקיצבה המזכה לבין ההכנסה החייבת.

